

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pravidla války?

Zdá se vám tato myšlenka zcela šílená nebo minimálně velice nepravděpodobná? Ač je to opravdu s podivem, i ve válce se uplatňují některá pravidla, která musí jednotlivé strany konfliktu dodržovat. Důvodem, který toto vyžaduje je bezpochyby snaha zachovat život na planetě Zemi v době jaderných a jiných podobně účinných zbraní a zároveň pokus co nejvíce omezit bojové aktivity pouze na okruh válčících stran a vynechat civilní obyvatelstvo.

Zdá se vám tato myšlenka zcela šílená nebo minimálně velice nepravděpodobná? Ač je to opravdu s podivem, i ve válce se uplatňují některá pravidla, která musí jednotlivé strany konfliktu dodržovat. Důvodem, který toto vyžaduje je bezpochyby snaha zachovat život na planetě Zemi v době jaderných a jiných podobně účinných zbraní a zároveň pokus co nejvíce omezit bojové aktivity pouze na okruh válčících stran a vynechat civilní obyvatelstvo.

Významnou změnou pro pravidla vedení války byl však fakt, že v současnosti je mezinárodním právem zakázána válka útočná a všechny státy se tak mají vyhnout používání ozbrojené síly ve všech případech kromě obranné války. Přitom základy pravidel vedení války pocházejí z dob, kdy ještě byla válka legitimním prostředkem prosazování zájmů každého státu a stát tedy mohl svých cílů dosahovat použitím ozbrojené síly. Současná situace, kdy se napadený stát brání útoku nějakého agresora, je výrazně změněna zejména tím, že takový útok může být vykonán mimo zásady stanovené pro vedení války (viz později) a nad státy nestojí žádný „rozhodčí“, který by dodržování těchto pravidel mohl vynucovat. V praxi tedy můžeme vysledovat například to, že konkrétní čin agresora je mezinárodním společenstvím odsouzen, ale vynucení dodržování stanovených pravidel a potrestání viníků je odsunuto až do doby, kdy budou útočníci poraženi a postaveni před mezinárodní soud.

Základem pro vymezení určitých základních pravidel vedení válek je Úmluva o zákonech a obyčejích pozemní války, podepsaná 18. října 1907 v Haagu a Řád pozemní války (Řád zákonů a obyčejů pozemní války), který je přílohou této úmluvy. Smluvní strany se v preambuli této úmluvy shodli tom (a aktuálnost těchto slov zůstává i takřka po stech letech stále nezměněna), že při všem úsilí hledat prostředky, aby byl zabezpečen mír a zamezeny ozbrojené konflikty mezi národy, přece je důležité mít na zřeteli případy, kde odvolání se zbraní je přivazeno událostmi, které nemohly být odvráceny jejich úsilím. V dalším textu zejména žádají, aby i v tomto nejkrajnějším případě byly zachovány zájmy lidskosti a stále stoupající požadavky civilizace.

Samotný Řád pozemní války pak vymezuje pojem válečné strany (armáda, milice nebo dobrovolnické sbory, které mají odpovědného velitele, mají z dálky viditelná shodný odznak, nosí otevřeně zbraň a dodržují zákony a obyčaje války), deklaruje nezbytnost zachovávání lidskosti vůči válečným zajatcům, stejně tak nemocným a raněným. Velmi podstatným deklarováním pravidlem je však článek 22 Řádu, který stanoví: Válčící strany nemají neomezené právo výběru prostředků, jimiž má být nepřítel poškozen. Co toto ustanovení znamená v praxi? Státy, které podepsaly tuto úmluvu daly jasně najevo, že v zájmu zachování životních podmínek na válečném území, ale i jinde na Zemi, již válčící strany nemohou používat jakékoli prostředky k zničení nepřítele, ale jen ty, které již k jeho zničení stačí a civilistů a neutrálních států se dotknou co nejméně.

V následujícím článku jsou pak uvedeny některé zakázané praktiky, například užívání jedu nebo otrávených zbraní, zabití nebo zranění osob které složily zbraně, užívání zbraní, látek nebo střel jež

působí zbytečné útrapy, prohlášení, že nebudou bráni rukojmí apod.

V souvislosti s běžným obyvatelstvem je zakázáno napadat nebo bombardovat jakýmkoli prostředky nehájená místa, vesnice, obydlí nebo stavení (čl.25) a při obležení má být učiněno vše rozumně možné k šetření všech budov věnovaných bohoslužbě, umění, vědě, historických památek, nemocnic apod., pokud jich není současně používáno k vojenským účelům (čl.27 Řádu).

Další kapitoly Řádu pak upravují postavení vyzvědačů a parlamentářů (tedy osob které s použitím bílé vlajky dávají najevo zájem vyjednat), okamžik kapitulace, uzavírání příměří, nebo práva a povinnosti okupující strany na obsazeném nepřátelském území. Celkově je však nutno konstatovat, že tato Úmluva a Řád jsou jen jednou částí válečného práva, které je upraveno v mnoha dalších úmluvách a deklaracích.

Situace osob všemožně postižených válkou (civilistů, uprchlíků, raněných, válečných zajatců) se týká několikero tzv. Ženevských úmluv a Protokolů k nim, v nichž jsou výše uvedená pravidla podrobněji rozpracována a doplněna o další. Mezinárodní společenství též v průběhu let stanovilo v různých formách, které druhy zbraní je zakázáno používat, z nichž namátkou můžeme vybrat například Protokol o zákazu používat ve válce dusivých, otravných nebo podobných plynů a bakteriologických prostředků z 17. června 1925, nebo deklarace o zákazu použití nukleárních a termonukleárních zbraní z 24. listopadu 1961.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)